

Regeringskansliet,
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till: ju.L7@regeringskansliet.se

Yttrande över delbetänkande Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylpakt (SOU 2025:31)

Er beteckning: Ju2025/00838

Sammanfattning

Länsstyrelsen instämmer ej i förslaget att avskaffa permanenta uppehållstillstånd för personer med flyktingrelaterade skäl. Förslaget riskerar att få negativa konsekvenser för etablering och integration. Länsstyrelsen är särskilt kritiskt till att vidarebosatta flyktingar ska omfattas av förslaget.

Länsstyrelsen instämmer ej i förslaget att i normalfallet begränsa rätten till offentligt biträde till en timmes kostnadsfri rådgivning under Migrationsverkets handläggning. Förslaget riskerar särskilt att drabba personer som har särskilda behov i asylprocessen, exempelvis ensamkommande barn.

Kapitel 7: Rättslig rådgivning, rättsligt bistånd och biträde

Länsstyrelsen instämmer ej i förslaget att i normalfallet begränsa rätten till offentligt biträde till en timmes kostnadsfri rådgivning under Migrationsverkets handläggning. Förslaget innebär en försämring av möjligheten till en rättssäker prövning. Länsstyrelsen gör bedömningen att den rättsliga rådgivningen behöver ges under fler tillfällen för att garantera rättssäkerheten i asylprövningen. Länsstyrelsen vill särskilt lyfta fram att förslaget riskerar att drabba personer som har särskilda behov i asylprocessen, såsom personer med funktionsnedsättning, ensamkommande barn och personer med trauman.

Förslaget medför en tydlig konsekvens för de enskilda som berörs, vilket också utredningen slår fast. Utredningen anser att detta ska ses i ljuset av att Migrationsverket har ett omfattande utredningsansvar samt att den sökande som regel har rätt till kostnadsfritt rättsligt biträde vid ett överklagande av Migrationsverkets beslut. Länsstyrelsen vill här hänvisa till den uppföljning som Statskontoret publicerade 2024 (Många öar små – Migrationsverkets styrning och uppföljning av den rättsliga kvaliteten i asylprocessen). Statskontorets samlade analys visade flera tecken på att Migrationsverket har svårt att upprätthålla enhetlighet och rättssäkerhet i asylprövningen. Detta riskera ytterligare att förstärkas när sökande inte får möjlighet att konsultera ett juridiskt stöd mer än en timme vid ett tillfälle under asylhandläggningen. Länsstyrelsen konstaterar vidare att Migrationsverket under 2025 testat att dela ut ett stödbelopp på 5 000 euro till vissa asylsökande som inte överklagar Migrationsverkets beslut, det så kallade reintegreringsstödet. Länsstyrelsen ser här en risk att fler asylsökande uppmuntras att nöjdförklara sig efter Migrationsverkets beslut och därmed går miste om det mer omfattande juridiska stödet vid ett överklagande till domstol. Sammantaget gör Länsstyrelsen bedömningen att förslaget riskerar att påverka rättssäkerheten i asylärenden negativt.

Vidare delar inte Länsstyrelsen utredningens bedömning att det inte bör införas en särreglering som ger ensamkommande barn utökade rättigheter när det gäller tillgången till offentligt bekostade biträden. Förslaget innebär en väsentlig förändring av uppdraget som god man. Länsstyrelsen saknar i utredningen en konsekvensbeskrivning av denna ansvarsförflyttning.

Kapitel 8: Utmönstring av möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för vissa grupper

Länsstyrelsen instämmer ej i förslaget att avskaffa permanenta uppehållstillstånd för personer med flyktingrelaterade skäl. Länsstyrelsen anser att förslaget får negativa konsekvenser för integrationen vilket kan få följdverkningar i ett län som Norrbotten.

Våra erfarenheter från länet är att permanenta uppehållstillstånd är bättre för integrationen än tillfälliga, eftersom både barn och vuxna blir mer motiverade att bli en del av sitt nya land om de vet att de får

stanna. Långvariga tidsbegränsade uppehållstillstånd skapar stress, särskilt för barn, men även för vuxna som behöver trygghet för att kunna etablera sig i samhället och försörja sig själv. Utredningen uppmärksammar själv att tillfälliga uppehållstillstånd medför en ökad risk för psykisk ohälsa, särskilt för barn.

För Norrbotten, ett län med minskande och åldrande befolkning, är en fortsatt invandring och inflyttning en förutsättning för att klara den framtida kompetensförsörjningen. En väl fungerande integration och etablering är nödvändig för att få fler nyanlända i att komma i sysselsättning och bidra till samhällens utveckling. En otrygg tillvaro med tillfälliga uppehållstillstånd riskerar att hämma nyanländas motivation och intresse att etablera sig i länet.

Länsstyrelsen vill särskilt uppmärksamma utsattheten hos vidarebosatta (kvotflyktingar). Vår bedömning är att det finns ett särskilt åtagande i mottagandet av kvotflyktingar. Vidarebosättningen når individer som befinner sig i ett utsatt läge i flyktingläger och kommuner investerar ofta mycket tid i att förbereda för och genomföra mottagandet av vidarebosatta. Att tidsbegränsa uppehållstillstånden för denna grupp framstår som inhumant, men även kostandsineffektivt då utredningen själv konstaterar att kvotflyktingar i princip alltid kommer att ha rätt till uppehållstillstånd i samband med förlängning.

Förslaget om att ta bort möjligheten till permanenta uppehållstillstånd riskerar att motverka det nya integrationspolitiska målet "att utrikes födda kvinnor och män ska ha samma skyldigheter, rättigheter och möjligheter som den övriga befolkningen att leva ett fritt, värdigt och självständigt liv inom samhällsgemenskapen". Förslaget är oroande utifrån ett demokratiskt perspektiv då det kan leda till ett demokratiskt utanförskap, där en grupp människor lever länge i landet utan samma demokratiska rättigheter som övriga.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Katarina Ljunggren med utvecklingsledare Christoffer Eriksson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Annika Nordstrand medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.